

شیرکو بیکه سن

۹۹۰

سیرکو بیکه سن

کیوتی

۱۹۸۰

شیرکو بیگہ سن

۹۹۷

سر ۹۹۷ دی
کٹیویج

۱۹۸۰

۱- کۆچ

لەم شەرحی دەردی غوربەتە ، لەم سۆزی هیجرەتە
دلّ وەختە بێ بە ئاوو بە چاوما بکا عوبوور

«نالی»

● سەرت بەخشی ی بە رەشەباو ئەویش کردی :

بە ساباتی ئەو لووتکانە ی

بەسەر بی دەشتی ئاوینە ی دلدارانا .

ئەیان روانی

نەت ئەزانی ؟ !

نەت ئەزانی . . سەرت گەوالە هەورینکە .

ژانی رەهیلەو . . کورژنی^(۱) برووسکەکان رانی ئەژەنی ؟ !

نەت ئەزانی . . ئەبی بچیتە تاریکی .

چاوانتەو . . گریانی خۆت داگیرسینی ؟ !

وا قوی ئەویست !

«پەری» بە تەنیا شەونمی بزە ی لێوی مانگە شەوو .

دۆویی گۆی ورشەداری مەمکی نی بە . .

مژنی دەمی ئارەزووت دامرکینی !

پەری . . بە تەنیا قەلبەزە ی

له شیک نی به . .

بینی پیاوه نی بیوه نی ی . .

بیخوئینه وه . . بیخوئینه وه . .

تا تیر نه بی و له سه ر گازی پشت بکه وی و .

بلی ی : ئوخه ی چه سامه وه و .

ئه ستره به کم دلنیا له جریوه ی :

داهانوروم خه و ئه بینم . .

ئه ستره و . . ئه بجه بازنی له دهستی

- پهری خان - داو . . بلی ی :

وه رزی فریشته به و . .

کوئابی هات . . رشانه وه ی سه رزه مینم

ئه . . پهری خان . . تریفه که ی ئه شبی به گری

ئه شبی به گری . . ئه تسوئینی !

ئه تسوئینی و . . خوئه میشی ئیسقانیشت

ئه دا به دهم زریانه وه . .

ئه . . پهری خان . . ئه شبی به خاج و پیاوه تیت

به بزمار ی پهنجه کانی

له سه ر سنگی دانه کوئی !

بو . . . پەری خان . . . فەرھاد زۆرە . . .

بەلام کچی بە ئەژنۆ بە بیستوندا ئەداو ،

رەوی ئاو بەرەو

ئەو زەویانە وەرئەگیری

کە میروولە وێرانە خاڤ . . . تی یان ئەدا ؟ !

● لەم دەمدا . . . ھاوێژکردن^(۲) . . . لەنیوانی

شەو خۆیی و . . . تاریکەشەودا . . . چاوی ئەوی

چاوی دەزەوی تەماشاکە ،

بکا بە دەزەوی ھەنگاوی ئەو ری بەو . . .

کە ئیش تەقەلی دروونی تی ھەل ئەدا !

ئیش ئەتوانی دال دەت بدا . . .

ئیش . . . ئەزانی مالی بەر بەیان لەکۆی بە

می کام رینگەیان ئەگری و چ گێژەنی ،

ئەپێچیتە ئاو دەروونی شەکەتەو و ،

بەرینی قوربانیت لە کام قولاپ

گێژ ئەکەیت و . . . بە کام تەوریان .

شەزەھیت . . . ئەبێتەو ؟ !

● وا پەری خان بەرەو زەنوبر^(۳) لە کەژاوەی

له نيوانى ماجى گولو هه لوه رينى

نگه

لا

کاندا . .

له نيوانى هاژهى دل و . . روخى ته نيای تياراندا . .

بهك . . بهك نه لئین

● په رى خان . . روژى

«کانى» م . . له من نه خواته وه و . .

له سپينهى بنى مندا . .

رهنگى زيويى نه وه هه لڊى

له نيوان مه ماني نه ودا . . هه ل نه قولىم . .

هه ل قولىم . . شوين مژنى ده مى فه رها ده كهى نه وه

كه وشك بووم

وشك نه بى

په رى خان . . روژى . . روشتنى من چاره نووسه و .

وا له ما بيى مه ماندا هه ل نه قولى . .

● من بالندهى سهر دره ختى

له شى سه وزى

پهري خان بووم

له سهر ليوى

هيلا نهى - دهنگ - م دروست كرد

كه له نجهى كرد

من بالم گرت

پهري خان روى . . نهروم نيتر

هدا فرينم . . خوى له بالم نه كانه وه . .

خوشه ويستى

هيلا نه كه م جى نه هيلى

نهروم . . نيتر هيلا نه كه م دهرم نه كات

نهروم . . نابى بيشمه وه !

● پهري خان روى . . بنار رووت بوو

● بوچى نهرواو . . رانا وه ستى .

هدا تا تويزالى برينى گوله كانى دبنه وه بهك

دهبا نهرواو پشوويهك بات . .

● پهري خان روى . . من گويم لى بوو

نارمابى بهك .

كه له شپوهى دوو يشكيكى بالدارا بوو

که له شیوهی کولله به کی ناگرینی

شاخدارا بوو

وای بی تهوت :

● ته بی فراهاده کت من بم

تهویش نه بم ! . له دوو مه مک

مه مکی بو من

له دوو ماجدا . . ماچی بو من

● بهری خان رزی . . کوچی بهری بو تهوه بوو

هر دوو مه مکی و دوو ماجه که ی

بو فراهاد بی . .

● بیرکهره وه . بهری شه پوډ

له کینی زدریای سهرنا . . هل بهره وه . .

ته مه کوچی چیا کانه و . . ده و چاوی بهری خان ایش

ناسمانیکه

بالداریکه

روو باریکه .

ناویشانی همووتانی له بینیا هل گرتووه . .

ته یاو نه یا

هتا ئیدا به دەم گۆھی زریانەو . .

ئیسە زریان لەناو دەنگیا . .

بەك لەدوای بەك

ناوی هەموو خنكاوێكان ئەنوووسیتو ،

ئەینی بە ناوچەوانی خۆرەو . .

● تۆ نامادە ی کە بۆنکی ی تا پەری خان

هەردوو مەمکی و . . دوو ماچەکە ی

بۆ فەرهاد بی ؟ !

● سەرت بەخشی ی بە رەشەباو .

شەو سوارێك بوو

لە پاشکۆی تاریکی ی خۆیدا هەلیگرتی :

● لەسەر پستی ئەسپی قەترانی ی ئەم شەو

کوچ وباری هەرچی دڵداری رەوێندە دا بەستراو

گۆرانی بەك لەسەر زاری .

لق و پۆیە . .

دەنگ دانەوێ لە ئاسۆدا

لہناو سینہی چہمہکاندا . . .

تہبنہ چیرۆک . . . تہبنہ داستان :

«کۆچی پارمان . . . کۆچی سووری ھەلا تہیہ

کۆچی بہ فری فریشتہیہ . . .

بہ ھارہو . . . خیل بہرہو ژوورہ

خیل . . . چرایہ . . .

چرا چاری داگیرساری

ژوور سہری پەری لہیلایہ . . .

خیل نیمہین و . . . تہم دنیاہش بو لہیلایہ

توش چیت تہوی ؟ !

● تہوم . . . تہوی

من ھاتووم و نانی وشەم

تیشووی رینگہی پەری خانہ . . .

من ھاتووم و نازاری خوم رائہخەم و ،

تہمی تہنیایی و ھەژاریم . . .

تہدەم بہ سہری بلندی پەری خاندا

من نارای تہوم لہ تالی دہنگی چنی

کہ ھاواری نیرگرہ جار

له ناوایی ئاگره وه . . بۆی هینابووم
قیری کردم :

به مشت له رزه ی بوومه له رزه .

ده رینم و بیکه م به قورگی هه زاردا :
هه زارینه . .

کوچی ئیوه . . سه ر قافله ی برستی ی بن
له گه ئنام . .

کوچی ئیوه . . بارگه ی خه می . .
زه ردو سووری تیا بجه نو .

ده سنی دره ختی بی ئاوی تیدا بگرن
له گه ئنام . .

خۆشه ویتیم : له کاز یوه ی هۆره تانا
سه ر ده ردینی و . . نه بی به په له ی

گه م و جوی . . ئاره ق کردووی . . له شی ئیوه . .

گوله گه می وشه ی هه رچی ناو ده فته ری چاومه

له هه لاکه ی بازووتانا سه وز نه بی

ئیوه چاون

نه چنه ناو چاوی منه وه

ههزارینه . .

له هه‌ر لایه‌ك ره گه‌و ریشه‌ی ئیوه‌م بینی . .

سه‌رم له پالیا داكۆتی

له هه‌ر شوینی

شه‌پۆلتاندا . . كه‌نارتان بووم

كه‌ناریش بوون . . شه‌پۆلتان بووم

● من كه‌هاتم

باران نه‌نووست و نه‌نووستم

- من نانووم و خه‌وته‌ییم -

باران

نه‌نووست و . .

نه‌نووستم

باران ئیوی نه‌می

نا به‌گۆنه‌ی

هه‌له‌ستیگی ئاواره‌وه . .

كه‌ نیوینی نه‌می هۆنیوه . .

برستی ی من . . نه‌یخۆینده‌وه . .

«هه‌موو خۆینده‌وه‌ی بارانی»

تاسمانی بیننی نهوی
 هه موو نووسینی هه تاوی
 گینگلی شهوی دریزو . .
 ریبوارانی سهر زمانی .
 ناو ده می نه ههنگی نهوی
 «کوچی زریان . . له وکاته وه دهستی بی کرد
 که جوگه له . . له سهر چاوه و .
 رووبار له زه ریا یاخی بو . .
 کوچی زریان . . له و رۆژه وه دهستی بی کرد . .
 که شمیری برووسکه کان
 چون به گزی هه وری تالداو .
 داوای چاوی گه لاونیزبان لی کرد !
 باران نه نووست و نه نووستم
 - من نه شووم و خه ونا بیم -
 باران . . دای کرد
 وشه م . . دای کرد
 با . . هه لیکرد . .
 سهر م . . دابه

سهرم خسته سهر رهوهزی^(۴)

به پیوه وهستاوی سهر شاخ

رهوهز . . بهرزهو . . تهماشای دامینی سووری .

پهری خانی . . شیرین . . نهکات

دامینی سوور . . خوئی ههل ناکات

کاتی نهروا . . نهستیره کان له دوایه وه . .

لاوک نه لین

کاتی نهروا . . برینه کان

له ره شبه له کی تیکه لی . . .

نیوان گول و خو له میشدا

ههل نه پهرن !

● هو . . پهری خان

باران نه زانی . . باریم

له ناو خیهوتی شهوگاری غه ریبا

چون دانه کات ؟ !

نهو نه زانی . . چیم بی نه لی و . . چی بی نه لیم !

نهو نه زانی

من له کام په له هه وره وه . .

برووسکه‌ی خزه بر هیناوه

ئه‌و ئه‌زانی . . هه‌لسی ناخه‌کانی سنگم

له‌کام به‌رزایدا به‌ستی

ئه‌و ئه‌زانی . . له‌سه‌ر لیواری په‌نجه‌ره‌ی

کام خه‌وه‌وه . .

کۆتری سپای منداڵه‌کان بۆم ئه‌خوین

ده‌ستیان وه‌کوو په‌لکه‌ گبای سه‌ر .

که‌ناری ئاوینکی خه‌ساک

دریژ ئه‌که‌ن

چۆن ئه‌مگه‌نی ؟ !»

● دایه ئه‌بی جارینکی تر به‌ س‌ک هه‌لمبگرینه‌وه

له‌دایک بوونی ئه‌مجاره‌م . .

ئه‌بی دوینیت له‌باربه‌ریت

دایه‌ جه‌زه‌ته‌که‌م . . زیندووم

به‌زیندویی . .

لاوانه‌وه‌تم گوی لی بی . .

لاوانه‌وه‌ت . . ئه‌و بالنده‌ی گریانه‌یه

به‌ ده‌نووک له‌ناو پیلومدا . .

دهنك . . دهنك . .

فوميكه كان ههل نه گريت و .

ورد . . ورد . . چينه ي پشكنيني . .

له نه هيني ي ناوه وهم دا . . نه گه ريت و .

ژانه كان . . نه دوزيته وه . .

لاوانه وهت . . قولبي ته نيابيم سهر ته خا

بو سهر نيگاي نه م سده يه . .

لاوانه وهت . . به خويه وه نه منوسيني و .

به رم ناداو . . به ري نادهم

تا ناويته ي ناو قولبي به كترى نه بين

هه تا نه مرين !

با گويم لي بيت . . لاوانه وهت

وهك منداليم . .

سهرم نه خاته سهر راني

خوشه ويستي ي بي كو تايت . .

وهك منداليم . . وه نه وز له ناو كوشتا نه دهم

توخوا . . دا به لاي لايه كهت بگيره وه . .

بملاوينه . . بملاوينه . .

تدماشاکه . . که تاو ئه پروات

بهلی هموو دره خسته کان

شۆرڤن بو ماچ . .

ده ماچم که . . من ئاوی توم

ئاوی تو نیم ؟ !

ئه ی من تالی ئه و رنووی قهوت نیم

که هه واری بی که سی به و .

خوری ته شی ی زه مانیکه .

زام ئه پرنسی و . . ئه یکا به په رده ی

سه ر چریای بووکی ناکام ؟ !

ته شیت باده . . ئه وه سه ری گۆلۆه ی ژانه که م

لیت ون نه بم . .

تدماشاکه و . . بمینه وه . .

له و هه وره دام . . که مندالی ی لی ئه باری

له و هه وره دام . . که په ری خان

سواری که ژاوه که ی بووه و . .

به ئاوزه نگنی چه خاخه کان

ئه دا له بزنسکی ئه سپ و . . نینسکه (۵) ئه کاو .

هینده نابات

له بازنه‌ی ئەم زەمانە دەرنه‌په‌ری و .

ئەلی . . کاتی . . غاری

دەنگ و بلیسه و . . شەپۆله

کاتی غاره . . غاره . . غاره . .

● دەس بەرنه‌ده‌ی هه‌له‌مووته^(١)

دەس بەرنه‌ده‌ی هه‌وراز رووته

ئەم هه‌ورازه . . به‌رازیکه

شفره‌کاتی خۆی چاندوه . .

ری شفره‌به . .

● به‌ته‌نیا ئەم تووله‌ری‌یه‌ جیگه‌ی غاره

دەس بەرنه‌ده‌ی

مه‌لاس . . مه‌لاس . . جیر به‌روه . .

دەس بەرنه‌ده‌ی !

● کچی ئەزانی جارینکی تر ئەتینمه‌وه ؟ !

جارینکی تر دەنگم سەر ئەکاته‌وه سەر .

سەری گۆی گرتنت ؟ !

لەم وه‌رزەدا . . که خیل به‌ره‌و زەنوبیر نه‌روا

لهم وهرزه دا . . که ههناسهه
 سهروان له گهه خویدا نهییا
 نهییا وه کورو نه و چلانهی
 به شوین لق و پویدا نه گرین !
 نهییا وه کورو . . نه و چوله که خنکاوانهی
 نه خویندیان و نه ته ماشای دنیایان کرد !
 کی نه زانی نه تینه وه ؟ !
 تا له زنهی ^(۷) نیگا کانت بجومه وه و بلیم توخه ی ،
 ● ون نه بوویت و گه رایته وه . .
 نه زانی بو ؟ !
 من دایکت
 ههه ئاری کانی ی چاوی تو لای من ناوه
 ههه خوشه ویستی ی شاری تو . .
 لای من خوشه ویستی ی ناوه . .
 ● که جیم هیشتوی
 بو نه وه به جیت نه هیلم !
 که ی وا نه بووم
 باران . .

نانوی و .

منیش نانوم

کہی وا نہ بووم ؟ !

«شونہ واری دارستانیکی سووتاوہو پہل نہ کوتی»

بو درہ ختی یادہ کانی .

ہر لہ ویدا . . گریان گہ لای نہو یادانہ

لہ بہر تر ووسکہی ساباتی شہ وگاریکدا . .

نہ شوانہوہ . .

کہ من شاہی تی کوڑاوو نہ کوڑاووم . .

= نیوہ نہ لین . . بیرکہ رہوہ

منیش نہ لین . . بیرکہ نہوہ . .

باران نہ نووست و . . نہ نووستم . .

کاتی ہاتی و لہ گہل خوتا نہو شہ وانہت ہیناہوہ

کہ پیکہوہ لہ بن سبہری ناواتی درہ ختی کدا . .

لہ گہل ہہزاری دنیا دا دائہ نشین . .

خہو . . رہ نگاورہ نگٹ . . لہ دلانا یاری نہ کرد

نہ مانینی : بہ فری سہوزیان تیا نہ باری

نہ مانینی : با . . رہ نگک دارہ . .

شینە : مۆرە . .

لە بەك كاتدا . . ئەمانینی :

دیجەلە . . چاومان ئەخواتەووە . .

زریاریش گۆی رانه گری

لە بەك كاتدا . . هەتاو بووین و سیه ریش بووین

لە بەك كاتدا . . پیکەنین و گریانیش بووین

باران . .

نەنووست و نەنووستم . .

شەوگەر رۆژ بوو . . رۆژیش شەوگەر . .

باران ئەیوت :

● بۆ ئەوێ گۆلە گەنمیک

لەناو لەشی هەتاووە . .

سەر دەرینی و دەستی تانگۆی .

شەمال بگری و پیکەنی . .

ئەبێ جارێك لەناو هەلما

توانەوێ خۆم بینم و .

جارێکی تر لە بارینا . . ژانەوێ !

منیش ئەموت :

● من له تووه قيربووم كه چۆن

مهرگم بگه مه بي پليكه و .

داهاتوومي پيا سه رنجدم !

باران

نه نووست و نه نووستم

كاتي هاتي و . . خه وه كانت . . خه وه كاتم

ره وانه وه . .

هه ر ده نكي ره نكي كه ونه ژير

پيلاويكي ناسنه وه . .

كوژانه وه . . خه ونه كاتمان . . وه كه گول نه ستيره .

ساتي بو . .

كوژانه وه . .

كاتي هاتي و له گهل خونا

وينه ي شيريت بو هينام

شيرين وايه ؟ !

شيرين ته نيا به كه شيرينه

شيرين وايه ؟ !

تو ييه . . نه م شيرينه . . ده سنه كاتي

لی

بو

ته

وہ . . .

چاوه کانی له گهڻ پتلوری :

جو

ی

بو

ته

وہ . . .

تو بیینه لوی نافرمانی و ناگانه من ؟ !

کوا شیرینه ؟ !

● فهاد شیرینی وات نهوی ؟ !

● فهاد روو بار بکت نهوی

دره ختی خوی بخکنی ؟ !

● فهاد . . . بالدار بکت نهوی

هیلا نهی خوی بشوینی و .

رازی بی بهوهی که نه فری ؟ !

سهرم به خشی نه بران نهویش کردی :

به لافوی و رزایی به نهو .

دول و هردو که ژاندهو .

که نههنگیان تیا قووت نهدا

بران

نهووست و .

نهووسیم . .

سهرم . سهنگه ری بوو . .

لهگه - با - دا بهری نهکوت

نیر پره کرد به دلآو هاویشتمه ناو :

لافاو دود . .

● لافاو . بیه

نهو ناهیلی وهنوز بدهی

لافاو بیه

نهو ناهیلی سه ری فهرها دکوز بیری به :

لهسی سی شیرینه وه .

● شهو سوارینک بوو . .

له پاشکوی تاریکی خویدا سواری کردم

من مردم و من نه مردم !

● دوس بهرنه دهی

کاتی غرکرتنی مهرگه

دهس بهرنه دهی

نالیره وه . شاری مردن وهك دووریشه .

نزیکیشه !

دهس بهرنه دهی !

● له مروی گژون دامو نهم سه دهیه

گژینه دا

● له گژینه دا هه لوبینی / نوت بدوزده

● نهم گژونه سور نه دهی

ترسه به دهه وری مردندا

لهم جی بددا که تنبکهی نوح

سه ره به ره وژیر نه بنه ده

لهم جی بددا

ناو هه باسه .

له سگی خکاودا نددا

کدی سوندو باد گدیشونه نهم گژونه

کھی ؟ ! کھی ؟ !

به لیواری مدرگی مندا پیاسه نه کهن

وا نه خنکیم . . نه بین و به لام باسی .

خنکاو نه کهن

دهرم بین . . پیاسه ی نه و سر ته او ناکه ن

من نه خنکیم . .

دهرم بین . . دهرم بین !

● کھی هه ناسه ی هیچ خنکاو ی هه نه مژی ؟ !

نه ی هاواری خنکاو ه کان

کھی دی له نیوه برسی

نه مه زه مانی . . خنکانی

نه ستیره به و . . شایی زه لکاو . .

● نه مه سه رده می کوچی زو و بارو پهری خانه

نه ی پهری خان

هدردوو دسه . سه ولی

ناو که شنی ره وه ندی

نیگای تویه . .

نه نیگاتا من خه نده

له نیگاتا من گزوانی .
 نهو رهزانهه هیشووی وهزی .
 بهخشندهیی زه مین نه گرن
 نهی پهری خان . . زه مین توبیت و .
 تو زه مینی . .
 نهی پهری خان . . لیم گهری با :
 سهمای مردن له سهر نهو لووتکانه بکه م
 که به ترس داپوشراون
 لیم گهری با . نه م کلپه به
 له نوبه ریتی . . سووتانا
 دهس بکاته ملی جهراوی ناویه تم
 لیم گهری با :
 له سهر شانوی په راسووی خوم
 حالم لی بی و .
 به گره وه . . بجمه ناو دلی یهزدان و .
 نهو راستی به . . بدوزمه وه . .
 که له خولای .
 نه سهره وتی ناو سه رما نهژی

لێم گه‌ری با . . هه‌موو جارێ
 له‌دايك بوونیکی تازه
 مه‌رگی تازه . .
 بیه‌م و بیه‌م و خۆر له‌ دۆرگه‌ی .
 نه‌هینیدا . . بیه‌مه‌ده‌ری و .
 نه‌خشه‌یه‌کی تر بو گیانم بکێشه‌وه !
 که نه‌چمه‌ ناو مردنه‌وه‌و رانه‌وه‌ستم
 قه‌ناره‌کان رانه‌که‌ن و په‌ته‌کانیش
 خۆیان گرمۆله‌ی
 به‌رپیم نه‌که‌ن
 که نه‌چمه‌ ناو مردنه‌وه‌و سه‌رنج نه‌ده‌م
 به‌ چاوی خۆم . .
 له‌دايك بوونی - نه‌هینی ی - تو نه‌بیم
 خوا نه‌بیم
 دیت و به‌ك . . به‌ك
 دلێ نه‌سته‌ره‌کان نه‌خاته‌ ناو .
 له‌بی دوستم .
 که‌ی وا نه‌بروم .

باران نانوی و .

منیش نانووم .

باران خوی کرد به دهرووما . لهناو بیرما زهمن هدستایه .

یهه پان و بانگی لی کرد . بیشه ی چری روانینی من .

شاری نه دوزراوه ی تیایه . من دلدارم نه ی پهری خان .

من دلدارم . دره خته کانی ناو گیانت نه نووسمه وه .

که زه کانی ناو بینایت نه خوینمه وه . ده توش گیانه .

منووسمه وه و بخوینمه وه . لهسه رهشی هر گه لایهک .

که نه ودری و که ناوهری . بخوینمه وه و منووسمه وه .

● له که یه وه تو «سیریف» ی و نه م جیپانهش .

بهرده که ته ؟ !

له که یه وه تو زوربایت و بوومه له رزهش .

سه ما که ته ؟ !

بیرت نایه هروده ک مردن بیرى نایه

له کوی بووه ؟ !

بیرت نایه هروده کوو ناو بیرى نایه

بو یه که م جار

ژانی به کام نوقیانوس و .

زەریاوه . . گرت ؟ !

● بیرم نایه . . بەلام ئەوەندە ئەزام

بە یەكەوه من سیزیف و زۆریا و مەرگتو

ئوقیانوسم !

باران نەنووستو . .

نەنووستم

نیسان هات و گۆلی چاری گوندەکان و شارەکانی

دا لە یەخە ی میژوی زەمین

لە کۆتابی رۆژەکانی نیساندا بو . .

چووم بەپیری ئەو جوگەبەوه . . لە لیلی

دەم و چاویا . .

ئەو سۆنیکە کۆژاوانە ی بەرەو کەناری رائەدا

کە گۆریجە ی یادگاری

گریام بوون . .

بەیانێ بەک . . لە کۆتابی رۆژەکانی نیساندا بو . .

شەو زەنگی

لەناو دەمی

ئەژدەباوه . .

کھوتہ خواری

بہیانی بوو . . خور ناوا بوو

● هات . . هات . . هات

بوومہ لہرزہ - قیژہ - ناگر - دووکہل - خونین -

خولہ میش ! !

ئہی نیسانی گولی رہش پووش چیت لی کردم !

● سہرت بہ خشی ی بہ رہشہ باو .

چووبتہ ناو چاوی مہرگہوہو .

چرای گریانت داگیرسان . .

چرای گریان

رہنگی شوقی

لہ مانگی کوزراو وەرئہ گری

تو لہ بہریا . . دابیشہو .

«لورکا» بینہ تہ نیشتہوہو .

ئہوسا وەك . دوو

جووتہ سہروو

ہہ لچن . . ہہ لچن . . ہہ لچن . .

ہہ تاکوو مانگ

له باوهشی شاعر نه گرن !

باران نه نووست و نه نووسم

نهم زریانه له ، گلگامش «ی» کاروانیا

قاره‌ی توفان ناو نووس نه کات . .

دهرگای داستان و نه فانه . .

لدهر «نه نکیدو» ی هاوری ی نه کاته وه . .

● توش ، پیره که و زه ریا ، که «''» . . به

● په رینه وه . . له توفانه

پردنکی چه خیاخه ی نه وی

● توش «بوراق» «''» به !

" بووم به بوراقی په یامی سووتاو ده کان . بووم به پیره و

به زه ریا که ی . ناو رومان ی کوچی نه مجاره ی پهری خان .

کیوه کانه له ناو وره ی خومدا مت کرد . کیوه کانه .

به سهر وشه ددا هه ل گهران . له نیرینه ی تورا زیا م .

من زمانی خه بجه ری بووم خوینی کیلانه که ی خوم نه لسته وه و

هه موو روژی چاوه پروانی .

هاتی کفنی خوم نه کرد . هه موو شوی چاوه پروانی .

ته ورداسی برینه وه ی خوم نه کرد

● برۆ . . . برۆ . . . تا نه گه بته دوو ربانی

به که میان به دهسته راستا . . . رنگی هاته

تۆ . . . مه بگره . . .

ملی چه بیان بگره و برۆ بهری مه ده . . .

تا نه گه بته کانی و ناوی . . . لی ی لا مه ده . . .

برۆ . . . برۆ . . . ده شتیکی ده رزیت دینه ری

تۆ ههر برۆ . . . به ره و دووا نه گه رینه وه . . .

تۆ ههر برۆ . . . تا نه گه بته بهر نه شکه وتی

بجو . . . ژووری

له نیوه بدا . . . خوت مه لاس ده . . .

که نه ماشات کرد نه بینی :

له که ناری روو باریکدا . . . ده له دنیوی لی ی نوستره

مه مکیکی داوه بهم شانیاو .

مه مکیکی تر به نه و شانیا

هیچ دهنگ مه که . . .

ناوی ره ش دیت . . . هیچ دهنگ مه که

ناوی زهر دیت . . . هیچ دهنگ مه که

ناوی سهوز دیت . . . هیچ دهنگ مه که

که ئاوی سوور هات ..
بچۆره پشت سه‌ریوه ..
ترست نه‌بی ، شمشره‌که‌ت هه‌ل‌بکیشه
تا نه‌توانی .. ده‌ست هه‌ل‌بره ..

ده‌ست هه‌ل‌بره ..
به‌ره‌و کاژه‌لاکی سه‌ری

دا‌یوه‌شینه ..

دا‌یوه‌شینه ..

● ئاوی ره‌ش هات

ئاوی زه‌رد هات

ئاوی سه‌وز هات

به‌لام ئاوی سوور هه‌ر نه‌هات ..

بوچی نه‌هات ؟ !

بوچی نه‌هات ؟ !

● بو‌ته‌وه‌ی ئاوی سوور بێت و شمشره‌که‌ت بو‌ه‌شینی

نه‌بی سه‌رچاوه . له‌ خوێتا هه‌ل‌قوولینی

به‌ ده‌ماری ره‌گه‌کاندا شو‌ر‌بینه‌وه‌و .

له‌ناو خو‌ریکی تازه‌دا سه‌ر ده‌ربینی

بو ئه‌وه‌ی ئاری سوور بێت و شمشیره‌که‌ت بوه‌شینی

ئه‌بێ له‌شی مه‌رگه‌ و ژبان

به‌یه‌که‌وه‌ راوه‌شینی !

دایه . . دایه . . من ئیستا که دووکه‌ ئیکم

له‌شوین برینی خۆمه‌وه‌ هه‌ل‌ئه‌سه‌م و به‌و دووکه‌ له

شده‌دی سه‌ری ئه‌م لووتکانه‌ت بو ئه‌به‌سه‌م

دایه . . ئیسته چادر منه و من چادرم

خۆم هه‌ل‌ئه‌ده‌م

له‌ناو کڕنوه‌ی . . خه‌می سه‌ر ده‌م و چاری

هه‌زاراندا . . خۆم هه‌ل‌ئه‌ده‌م . .

هه‌لم‌ئه‌دا . له‌سه‌ر ئازاری پال‌که‌ و تووی

بێ ده‌شتی زام هه‌لم‌ئه‌دا !

چادر . . چادر . . چادر . .

شاره‌ میرووله‌ی ده‌رکراو . .

هیلانه بو په‌ره‌سیلکه‌ی بال‌کراو و ده‌نولک‌کراو . .

چادر . . چادر . . لانه بو که‌رویشکی گیراو . .

چادر . . چادر

ده‌رزێی سه‌رما - په‌راسووی سیل - کۆشی به‌فر -

نای گریانو سپای ودریو - چای مردن -
گورستانی ! ..

سپهت به خشت به ماه اند
گازره‌هی پشتی خوره ..

راکیشانت بو بردنه‌وهی گره‌وه‌که‌ی

تیر هاویزه ! ..

ئه‌ی نازانی تو که وانیت ؟ !

ئه‌ی نازانی که جهوت سال بویت .

باوکت که وانیک‌ی تو بو

بو تیر هاویزه

ئه‌ی نازانی .. ئه‌ی نازانی

تو که وانیت ؟ !

● کە ی را نه بووم

باران نانوی و .

میش نانووم . .

ئە ی «پەری خان» ی ولاتی خۆلەمیش و گۆلەباخم

تۆ دلخوازی هەموومانی و . هەموومان تۆین

تۆ باسکی ئە و قەلەمانە ی . .

باوەش ئە کەن بە بانگەوازی دواڕۆژدا . .

تۆ دلخوازی فەرهادیکی

لە بیابانی میژوودا . .

لە بەر داگردنی تەورا . .

بەژێر لێزمە ی تیزاب و بەسەر درکەزی مردندا . .

باز ئە دات و بو ئە و کاربێزە ئە گەری

کە گری تینۆتی . . مە ی . مە مە کە کانتی .

تیا بشکینی . .

ئە ی «پەری خان» ی ولاتی خۆلەمیش و گۆلەباخم

ئیمە بە تەنیا هەر نیگای تۆ شک ئە بەین

خۆت لە ناو گیزی تۆ فاندای وە ستاویت و چاوت لی بە :

دلدارە کانت . . دەر ئە کەن

دەرمان ئەكەن و ژیری یان

بە قەراغی دەم و چارو لووتمان ئەسرن

● مێز ئەكەنە ناو پشت مل و دەسمانەو . .

● بە مێز «فەرهاد» یان لەسەر کارتونی ،

بەتالی ی . ویسکی كانیان . . بۆ ئەنوو سین

● لە قەراغی ری و بانیشا لە چوارچۆهی

قور و لێتەو . . تۆزو خۆلی . .

توینا كانیان . . ئەگرتین !

ئەم «پەری خان» ئەمانەوی خوشەو یستیت

وەكوو نان بیهخشینەو

وەكوو مندال بیگرینە كوۆ

وەكوو گول بیکەین بە چەپك

وەك شیعەر بیخوینینەو . .

● گوی یان بە لوکە ی تاریکی ی ئەناخن

تف ئەكەنە ناوچەوانی

نان و مندال . .

گول کویر ئەكەن

قاچی شیعەر ئەبرنەو . .

چاوت لی به : جیگهی زمان نه گوینزه وهو .

موری نه کهن

● نه یانه وی . . نه وان به ته نیا موخی . . کایانیا

بو خه لک نه وی . .

● نه یانه وی . . نه وان به ته نیا چاوی شوو شه یان

بو خه لک نه وی

== پاسه وانتن . به لام نوو ستون

پاسه وانتنو نه تدزن

پاسه وانتنو کچییت له سر میزبان

جو که ریکه و . .

پاسه وانتنو . . . .

● چاوی خوته و نه بی بلی نی چاوم نی به

گیانی خوته و نه بی بلی نی گیانم نی به !

نه ی پهری خان

باران نه نووست و .

نه نووستم . .

به لام چیکم . . بیت نه گه یستم ؟ !

سەرم بەخشی ی بە باران و شەو سواریک بوو
لە پاشکۆی رەشەبای خۆیدا سواری کردم
بەلام چیکەم
پیت نەگەیشتم . . . چیکەم ! . . . چیکەم !

ئە ی پەری خان

بە یانی بەک . . . کاتی هەستام

کاتی زانیم . . . کاتی روانیم

- لەو بەرەو -

خۆشەویستیت بۆتە شووشە ی

، آب جۆرە بەکی خالی و لەسەر سەری .

فەرهادە کەت . . . بە نیشانە ئەینتەو . . .

تەق

تەق

تەق

تەق

ئەینتەو . . . ئەیشکین

ئەیشکین . . . ئەینتەو . . .

ئە ی پەری خان

به يانی بهك . . كاتی پروانیم . . كاتی زانیم

خوشه ویستیت

بۆته تەپلەکی جگەرەو .

نیرگەلە ی بەردەمی ئەوان

قوئپ

قوئپ

قوئپ . . ئە ی مژنەو . .

به يانی بهك . . كاتی هەستام . . كاتی پروانیم

- لەم بەرەو -

خوشه ویستیت . . بۆته قاسەو فرۆشگایەك

به کلیلی . .

جومگە ی فەرهادینکی کوژراو

لی ی نیشتونو . . ئەیکەنەو . .

فران

فران

فران

فران . .

ئە ی پەری خان باران نەنووستو نەنووستم

به لام چیکه م پیت نه گه بستم . .
کاتی هه ستام . . له ژیر سخی ئه و ئه سپه دام

که سواری بووم
کاتی روانیم . . له بهره ما
ئه ستیره ی ناو خه و نه کام
په لکه گیای سهر په نجه کام
به دوای به کدا . .

وا : هه . . ل . . وه . . رین . .
کاتی زانیم . . مله له ژیر هه ره سی له شایه
له شم له ژیر دنیا دایه . .
داو . . داو . . داو
کاتی زانیم . . هه ردوو ده ستم
جیم نه هیلن . .

هه ردوو قاچم . . جوی نه بنه وه . .
دانه کام . . بوونه مشار
نیرگی پشتم نه پرنه وه . .
له ولامه وه . . پیچکه ی سهرم ئه پروا و ئه پروا . .
به سکما خل نه یتنه وه . .

لدم لامه وه . . زمانی خۆم نه منوسیت و .

لهولاه . . نه م س ر ی ت ه وه . .

هه رهس

هه رهس

هه رهس

هه رهسینکه هه رهس نهکا بهژیره وه

هه رهسینکه هه ر دیت و دیت و دیت

ناپهته وه . .

ناپهته وه . .

● راکه . . راکه . . راکه

سبهزی خوت بگره ره وه .

● چاوی خوته و نه بی بلی ی چاوم نی به . .

● ناوی رهش هات . . ناوی زهرد هات . .

ناوی . . بهلام ناوی سوور هه ر نه هات

بوچی نه هات ؟ !

بوچی نه هات ؟ !

● بابه کوانی دهسته کانت بو جیت هیشتن ؟ !

بابه نیمه نه چین بو کوی ؟ !

بابه بوجی دایکم نهگری ؟ !

● بوجی ؟ ! بوجی ؟ ! بوجی ؟ !

● له دواسالدا

فهرهادینکی کوزاو وتی :

له بهرته وهی . ههره م . هکه له سر نوک و

سر بهر و ژیر دانرابوو

ههره س و ابوو . زه ویش

بنکه و ره گئی نه ویت

توفانه کهش زه ریاوانی

چهند خوابه ک بوون

خوقوی گه وره

خوقوی

پچووک

خوقوی

قره

● داریووشیش دهنگ و سهری لی دزیووین

بویه کاتی ههره م رووخا

نه ههنگه کانی داستان و دهر داستانی

ئەم سەدەيە كۆيۈنەو .

تۇفانە كەيان ھەل مۇي

كېش ماپەو

چېش ماپەو

چوون بەناخدا

چوون بەناخدا

تەئە . . تەئە . .

داو . . داو . . داو

● شېت بووم . . شېت بووم

● كى ئەزانى جارىكى تر ئەتېنمەو . .

تا لە زنەي نېگاكانت بۆمەو .

بلىم ئۇخەي نەمردىت و .

گەراپنەو ؟ ! ئەزانى بۇ ؟ !

چونكە ھەر ئاوى كانىي چارى تۇ

لاي من ناو . .

چونكە ھەر خۇشەويىي شارى تۇ

لاي من خۇشەويىي ناو . .

باران نەنووست و نەنووستم

● ناگر . . زربان

● وئیکه بابه وئیکه . .

● نهوه قوری . . نهوه کلاوو جامانه . . نهوه . .

● تو نهوان بهره «شه میران» دواپی خوم دیم . .

نهی قاسه کهت بارکردوه ؟ !

نهی خاکه کهم . . خاکی پهری

بو له مه ودووا . گهر پیشانگی

تابلوکانی خوم کردهوه . .

خو نیم نه گیت

خو نیم نالی نی : . ره ننگه کانت . . وشه کانت

خنکاوای ناو تهم و مزن

نازانبین . . چاویان تیا دهر که بین

نهی شاره کهم . . شاری پهری

من تیت نه گهم . . نوش نیم بنگه

دوای تهم کوچه و . . نهو زربانه

پی مه که نه . . نه گهر تابلویه کم وایت :

|| له دهره وه . . بی چوارچیه

لایه کی که وتوته خواری

بزماریکی تیلأ شیوهش بهسەر دلأیا داکوتراوه

لهناوهوه : رهش . . رهش . . رهش

سهری سهگیك وا به لهشی بزینکهوه

سهری بزنی وا بهلهشی ئهسپکهوه . .

لهپی دهسینکی بی پهنجه . .

کیویك لهسهری نووستوه

له گۆشه ی دهسته راستیدا

مشکک بهلام مشکی راستی

به قوتهقوت

رهنگی تابلوو . . تابلوو نهخوات»

ئه ی پهری خان . . تو چهپکه قزی ، دهسکه نه ی هه لکیشراوتم بدهری .

تا له گۆلدانی گریانا هه لیگرم . بمخهره ناو دۆزه خنه وه .

تا خه لانی سوتاندنم . بکه م به بهروکی مهرگا .

ئستا بی ییایی نهروم . په ل کوتانم لیدانی سهوله له گۆمی

هه لمز او دا . .

ئه ی پهری خان

باران نه نووست و نه نووستم

به لام چیکه م پیت نه گه بستم . .

نهى پهرى خان

بهك بهك بهخه

نهخسه گهوره گهوره كانى دنيا م گرت و .

هاوارم كرد :

پهرى خانى هموو دنيا به فهره ادى خويان گه بين

نهى پهرى خانى من بوچى بي ني نه گه بي ؟ !

قيژاندم به سهر هموو جيهاندا . .

له بيژنگى قيژه مه وه

دهست و په نجهى ورديله كان . .

كه وتنه خواري و . .

راست بوونه وه و چون به چارى

نه و په يكه رهى

له بهر دهر وازهى «نيو پورك» دا

شان و ملي سولتانه كان نه شليت و .

به م دهست گرى هه لگرتو وه و . .

به و دهستى تر . .

خوتلى ئيسكى دلداره كانى سهر بهستى

پيدا نه كات . .

هوارمه کردو . . له شهوی هوارمه وو . .

ریز . . ریز . .

مېخی هدموو چادره کان هاتنه دهری و .

خوږیان به سگی شانوی گشت

والی بدهکانی نه م گیننی بده دا کونی

به لآم پهری نه مه سه دوی بی دهنگ بوونه

له سهر پری . بالندهی بی هیلانه

باران

نه نووست و . . نه نووستم

به لآم چکه م . . نهی پهری خان

بیت نه گه یشتم . .

گه پرامه وه . .

هانمه وه سهر مائی چوئی ژانه کام

وه کوو کراس من گینگلیان له بهر نه کم

له گهل ئیشدا وه کوو ناشقه و ماشقه

تیک تالآوین . .

له گهل خهم و ته نیایدا . . به که ناری خوړنشینا

پیاسه نه که بین

ليك تير نابين

نه و گوراني ي - کۆچي يارم کۆچي سووره - م بو نه ليت و .

منيش دوا هونراوه ي پايزي ناو . .

چاواني هه لوه ريوي توي

بو . نه خوئيمه وه :

گه لاي ته ماشات بو وه ري و كه وته ناو مشي هه ناسه ي

ته زيومه وه . سينه م چاله خه زاني بوو . ليوان ليو بوو .

له و ناخانه ي وه كوو بيچووه چوله كه ي بهر ده نكه ته رزه

خزا بوونه پال به كترى و . هه ل له رزيان ، وه كوو ده سه الي پوله كه ي

كلوي به فر . نه دا به شاني دره خته رووته كاندا . .

په ري ناوت وشه به ك بوو . به لام زمان تيا ون نه بوو

جاريكي تر له كوئيت بينه وه و . ده م بنيم به رووناكي ي گه ردننه وه .

له كوئيت بينه وه تا واشه ي شه وي ره شم . له به رينا

سه رپریت و . ناوجه واني داگيراوم ديسانه وه هه لكه يته وه . .

په ري ناوت به ك وشه بوو

به لام هه رچي فه رهنگي شاخ و پي ده شته

له نيگانا نه خشه ي ري نومابي و هبوي

بينابي يان نه دوزيوه . .

گه‌لای سهرنجت بو وه‌ری و که‌وته ناو هه‌ناسه‌مه‌وه ؟ !
 من هه‌ناسه‌م نیسته سووتووی په‌راسووی خوم
 به با نه‌کات . نه‌ی له‌یلاکه‌م . نیسته ناخم
 په‌ره سیلنه‌ی وشه‌یه‌که بی‌هیلا نه
 نزم نه‌فری . به‌ر سنگی خو‌ی
 به روومه‌نی گول‌آله‌کان سوور نه‌کات و .
 له‌ئاوینه‌ی نامزیدای خو‌ی نه‌بینی
 له‌ناو باوه‌شی گریاندا . .

گوی بو ده‌نگی خو‌ی رانه‌گری
 گه‌لای سهرنجت بو وه‌ری و که‌وته ناو مشی هه‌ناسه‌ی
 ته‌زیومه‌وه . تو گورانی‌ی ره‌نگا‌وره‌نگی خه‌وی که‌ژ بو‌وی ،
 پرچت ریژنه‌ی بارانی بو
 به‌شان و ملی شه‌به‌قا شو‌رئه‌بووه‌و
 له‌سه‌ر که‌مه‌ری بناره‌چاوسه‌وزه‌کان
 ئوقره‌ی نه‌گرت
 نه‌ی په‌ری گیان . .
 جارێکی تر . . له‌کویت ییسه‌وه بو نه‌وه‌ی
 به‌رزنی له‌له‌شی پخوت . هه‌روه‌کو گول‌آله‌سیره‌یه‌که

جدهی له به فرو تریفه‌ی مه‌مه‌کانت

له‌کویت بیتمه‌وه بو ته‌وه‌ی :

ساتیکیش بی . . . سه‌رخه‌و له ده‌نگتا بشکیم

ساتیکیش بی . . . له‌ناو ماچتا

من به بالی گرتی به‌ربووی قه‌قه‌سی لیو

خوله‌میشی نیسکی نیستم داگیرسیم . . .

گه‌لای سه‌رئجت بو وه‌ری و .

که‌وته ناو مشی هه‌ناسه‌ی ته‌زیومه‌وه ؟ !

له‌لاپه‌ره‌ی بیره‌وه‌ری ده‌فته‌ره‌کانی پایزدا .

جیگه‌ دیری نابینه‌وه . . .

تا هه‌له‌دربینی نوی‌تری نیا بووسیت

گه‌لای ته‌ماشات بو وه‌ری و .

که‌وته ناو چاله‌ خه‌زانی سینه‌مه‌وه ؟ !

باران

نه‌نووست و . . . نه‌نووسته

ئه‌و نه‌باری و . . . من نه‌بارم

به‌تاگام و . . . ئه‌و نه‌باری و .

من سه‌رنبلی کوچ‌کردم

بهره و گهرمين

ئەي پەري خان هەمووي کۆچە

چي ئەينم هەمووي کۆچە و .

لە غەري: مەدا بار ئەخەن

لە نامووي چاوما ئەژين

خەوه کاتم ئەي پەري خان . . خەونه کاتم .

لە خەويشما هەموو شەوي :

« بە هەردوو دەست خيرا . . خيرا . .

هەر سەري تالەمووي رەشەو ئەيانگرم

بەناو دەما لە قورگمەوه کيشيان ئەکەم

کيشيان ئەکەم . بەلام ئەوسەريان ديار ني بە

نايان گەمي

ئەپچرین و . . ديسانەوه دەستی ئەکەم

تەواو نابن . ئەپچرین و دەريان دینم

ئەپچرین و . . کيشيان ئەکەم . .

ئەوسەري تالەموو ونە . . نايانگەمي

ئەي پەري خان لە ئیستەمدا . .

ساتي ني بە . . چرکە بەك . . بان دەقیقە بەك

هزاران سال تیا یا نه ژیم

له ئیسته دا . . گۆشه په کی سهرم نی یه

چهند قاره په ك له خولیا دا

په نابهری سۆزی نه بی و .

تیایدا نه گریم . .

ئهی پهری خان من نامویم

زه مانای بی کوتای بی یه . .

باران نه نووستو . .

نه نووستم . .

باران باری و منیش باریم

باریم و کۆچی لی خورین بهره و گهرمین

سواری ده می شمشیرنکی تیزی کردووم

من مردووم و من نه مردووم . .

ئەوا هاتووم . .

کلوی به فری ده م و چاوم

له سهر پشکو باریم

کۆچی بارمان کۆچی ری زی سووری روو باره

هاوینده و خیل

بهره و خواره . .

ئەى پەرى گىيان

لە ئىستەدا . . من بەتەنيا شەوم هەيه

كە ئەچمە لای . كە دىتە لام

شەوم هەيه

شەو كۆچى ھۆزى خاموشى

لەناو دلە تەنيا كاندا . . بەرى ئەكات

لەسەر قەدى درەختەكان

تارىكى . . ئەنووسىتەو . .

دالەى ئەو مەلانە ئەدات

كە خۆىندىيان لە قورگك كرددونەتەو . .

ئەى پەرىخان شەوم هەيه

كە ئەو دادى

دار خورماكان . . يەكە . . يەكە

بە ئەسپايى . .

ئەپەرنەو . . ئەوبەر كەنار

ئەپەرنەو . . لەو سەرەو . .

«فورات» دىنن بۆ دىدەنيم

لاشه‌ی رووباری خنکاو‌تر نه‌نیم
له‌ناو بنیا . .

بنی فورات تابوونی قوره‌و هزاران
گولی کوزراوی تیا نوستون
بنی فورات . . هزار سه‌ولی
ده‌ست و بازووی . . به‌جی‌ماوی
دلدارانی ناوی تیاپه

نه‌ی پهری‌خان

هموو شه‌وی که فورات دینه دیده‌نیم
حیکابه‌تی ماسی چاوی
به‌زور له ناو دهره‌تراوی
توی بو نه‌که‌م
گویم بو نه‌گری

که من نه‌گرم . . نه‌ویش نه‌گری و ،
نه‌گری و نه‌گری . .

هه‌تا وه‌نه‌وز له شه‌پولی پیلوه‌کانیا
نه‌بیاته‌وه . .

هه‌تا له‌ناو گیانما نه‌نوی

تهی پهری خان
وا فورات نووست
وا باران نووست
تهنانهت وا ژورره کهم نووست
پی خه فم نووست
به لام پهری
تهی «پهری خان»ی ولانی .
خوله میش و گوله باخم
من نه نووستم
من نه نووستم
من نه نووستم .

پهراو زه کانا

- (۱) کوبزین : جیلای شیب .
- (۲) هانوزکردن : لیکت جیاکردنوعوی دابلشو بیچوو .
- (۳) زه تیزر : کونستان .
- (۴) پدهوز : دانه بعره ی به سحر په کوهی شاخ .
- (۵) نیسکه : سحکوزکردن .
- (۶) ههلمسوت : پله ی خزو سه ختی شاخ .
- (۷) زنه : کالی زور بیچووک .
- (۸) زوربلو سما : نیشاره ته بز رومانه به ناولبانگه کی کازاتزاک ی یونانی .
- (۹) گلگامش و شه کیبوز : داستانه معزته کی ولاتی سومر . شه کیبوز : هانوزی خورشو بستی گلگامش
- (۱۰) پیروکسو زهریا : نیشاره ته بز رومانه به ناولبانگه کی دهرنت همسگرای .
- (۱۱) یوراک : لهسی نه فسانه یه .
- (۱۲) معشوف : خوره به نهمیکی تاپیل به که له ناوچه ی زونگلوه کانی خوارووی خیرالدا به کارنه معینر
- (۱۳) ریل و حبه مد - نیشاره ته بز گوزانی (ریل و حبه مد) ی مهالی له خوارووی خیرالدا .

۶۰۔ براء مذك و گورانی به فرومند الیم

عیشق ناگرنیکه ، به ربوه هه رکهس ده بی به کهس
گه ر پوژه پهش وه کوو شه وه بی ، بوو به شه و چراغ

(مه حوی)

بو هاو پیتی شاعیر

کاک «نه نوهر قادر محمد»

ته وئیلی شاخ لاپهردی بهردینی سهرته . . پرووم لهوی به
 نه و گهوانه‌ی^(۱) که بارینه و^(۲) رنو به فر . توخی شیرو
 کپودی نه م زه مانه یان لی نووسیه . نه بخویندمه وه
 نه بخویندمه وه . به لام سهرنج له سهر شخه‌ی هه له نه خلیسکی
 دوودل مه به . چاوم هیشتا له بنارتا بی ره و که به .
 خوی به لقی دارگۆزه کانی دامینت نه گرتیه وه . .
 سهرم ناخه‌ی ؟ ! هه تا کوو وردتر به وه له و ته وئله
 سهرسام تر نه بی گلینه و وه ک بینی ناو هه له نه له رزی
 پرووم له تو به . به فر نه نوی ؟ ! نه مه وی بجمه ناو نیگای
 نه و هه وره وه هه موو روژی خوی له کاکۆل و په رچه می
 خاتوو په ری نه تالینی و بو برایمۆک^(۳) نه توینه وه . .
 بجمه ناوی به گۆلی - شو رانی^(۴) - نه گهم . په ره‌ی دلی
 ماچ نه که م و ماچت نه که م . کوانی ده ست سهرم ناخه‌ی ؟ !
 من نه زانم تو برووسکه‌ی کیویت ده سه موو مالی کرد ،
 تم ناتگری ؛ رامه مینه . نه‌ی تو له توفان نه بوویت و ،
 چه مه گۆله‌ی مه رگه وه رت بیخ نه دا بو ده نگه‌ی خانی

رووم له تویه . . رووم پرسپاره . خۆشه و سیت وه رامینکی
 بال نهخشینه که ته سوتیت ئینجا نه فری و نارام نه گری
 رامه مینه . . رووخسارم ده مامک نی به فهرهادینکی
 درۆزنه خۆی له شهوی لۆچه کانی حه شار دابی
 مانگیکه ئال له دهواری کوچ کردنی خه ما هه لدی
 مانگیکه سهوز له ناو زه ردهی ده م و چاوی ئاوتا نه نوی
 نه و گه وانهی که بارینه و رنو به فر لی ی نووسیون
 نه بخویند مه وه . به لام سه رنج له سه ر شه خته ی هه ل نه خلیسکی
 سه رم ناخه ی ؟ ! هه تا کور و رد تر به وه له و ته ویله
 سه رسام تر نه بی گلینه و وه ک بینی ئاو هه ل نه له رزی

رامه مینه
 ده مه ته شوی و نووکه پاچی
 هه زار - فهرهادی ده مامک -
 شکان . . په رین
 به لام ته لزمی له حه رفی ناوچه وانی
 تو نه بووه . .
 ته ویل بشکیت

سەر ئەنەوێت

تەماشاکەن : خوشەوێستی

من و بەری چەند زەریابەکی بەرینە

هەموو دنیا جووگە ی ژانی لی هەل ئەگری و .

هیشتا پرە . .

تەماشاکەن . . ئەوینیکی چەند بەرینە

کوانی دەست سەرم ناخە ی ؟ !

مانگی ئالی دلداریم مانگی سەوزی

هەزارە کان ، ئەیانەوی لەناو بەفرا

ئاهەنگی بو :

«بەری خان» ی تازە بووک و

«برایمۆک» ی تازە زاوای تو بگێرن

دەست لە گەردن لوتکە بکەن

ئای لەو وەرزه ی

خەم لە دەستی دۆی درەختا

هەل ئەپەری و پێشی سبی خانی و . . بەفر

بەبەکەوه ئەستێرە ی سەوزو سوور ئەگرن .

●
پەرى خان . . . ھەيرانى ئەوت

پرووى لە تۆ بوو :

تى چرىكان

شەوئىك عەشقىكى ئاوارەت

بە بىبابانى دئىكدا تى پەر ئەبوو

عەشق سەرخەوئىكى شكان

كە رۆژ بۆۋە ، لەو جى بەدا

خەون بووبوو ، بە كانباو

مەل درەختى خۆى دۆزبۆۋە . .

درەختىش بوو بە نىشانەى

ئەو عەشقانەى خۆيان لە رىى

چاوى بەفرى تۆدا سوتان .

●
برايمۆك . .

دەستى نايە . . بن گوىى لاولك

تى چرىكان :

بەفر نانوى

بنوستانیه

کویزه کانی ی

نه ژایه وه ؟ !

بنوستانیه

کویستان نه بوو

به هه واری قاسپه ی سووری ؟ !

بنوستانیه . .

رووباره کان نه نه خنکان ؟ !

برایمۆک . . چاوی لی بوو . .

به فر نه باری و له بهر گپنکی دزراودا

دزیك ماری دهروونی خوی دهرهیتابوو

هه تا گهرمی بکاته وه . .

ریز . . ریز . . کلوو هاتنه خواری

نه گه یشتن . . نه نه گه یشتن

نه توانه وه . .

ههزاران کلوو بوون به ناو

تا ناگریان کوزانه وه !

تەوئىلى شاخ لاپەرەى بەردىنى سەرتە رووم لەوى يە
 ئەو سرورودە سپانەى ئەو لەناو دەنگما ئەبيارىنى
 كە خۆرەتاوى شىعرىكم لىيان ئەدا . ئەبنە ھەلمى
 تەوانەرەى خۆشەوبىستىم بە خەرەندى قووللى ناخما
 ھاژە ئەكەن . چاۋ بگىرن . لە كەف چەرىنى شەتاوى

ئەرخەوانىى ناو - زەلم - دا . ھىرۆى عەشقم ئەبىننەوہ
 چاۋبگىرن . لە سامناكىى دارستانە توورەكاندا .
 بەگى قووللى نىشى خانى و حاجى كۆبەم ئەدۆزەوہ
 زەنگى كاروانى سەربەفە . رى ئەكات و گوى راگرن
 دەر بەندەكان ھاوار ئەكەن "ئەمە رىچكەى گول ئەستىرەى
 شىعرەكان تى پەربەن . كۆرى شەختەن . كچى باران و رە ھىلەن
 زىنگەى ئەم لە دەر بەنداۋ . خومەى ئەوئىش لەئزىر قانچى
 خىلى گىدا . بۆلەكەوى لاپالەكان ھەن ئەفەين
 كە ھەئەين . قاسپەش ئەفەى . ھۆزى دلدار
 بەبەكەوہ سەر بى سامانلى تەوئىلى تەز ھەن ئەبىرن

به فران باره . . میر دهلی : « به و مانگی کانونی
 به و جلووی زستانی . ده بی بروی . دهرت بکه م
 له ولاتی . برایم دهلی : له خوم بی یختیاری
 لیم بگه ری . . هه نا نه ورۆزی و به هاری
 نه تو گورولک بروی . . گورول . له وانه ی نه فرینه
 خاتوو پهری خان دهلی : برایم له کم زستانی سه خنه
 مردن بو تویه . . خه م بو منی مال ویرانی^(۵) .
 به فران باره و له م مانگه دا . .
 چیا ناشای نه و نه وینه سه وزانه به
 مل به توفانه وه نه نین
 له م مانگه دا شاخ نه یه وی
 کوره کانی خوی بناسی
 ره شایی هه رچی ره وه زو مله و کاوانیکی هه به
 له سه هزل و زوقم نه گری
 که کپوهی ناره ده ری
 بانگیان نه کات
 نشانه یان بو داله کات
 کی بیشتر هه ییگریت و بیات بیدا

له كَيْلَه كَهى «برايموك»

پهري خانى كچى به فر . . نه و نه بخوازي و .

له نه ورزدا . . يووك نه بانه

هوبه ي ده مي گولانه وه !

برايموك زيندوو بووه و . . نه مجاره يان بوو به شاعير

شهو زه ريبه كي سبي به و . . نيچگار مهنه

له وديوه وه . . به فر نه بارى ، له مديوه وه

تويالى تم بوته تانه ، له سهر چاوى په نجه ره كه

له وديوه وه . گري دوورى - هه يهت سولتان -

وه كوو چاوى پشيله كه ي نه مديوى ناو تاريخايبى ،

بنى هه يوان . بريسكه ي ديت ، له وديوه وه

دره خته كان كوماوه ي ژير له شي به فرن

له مديوه وه . - حاجي قادر - گري چاوى خوشتر كردوو .

هه ستايه بيان ، نازاريكه و پاسه نه كات . به له يي ده ست

تانه ي سري . نه وديو هاته له مديوه وه ، له گه ل به فرا ،

چاو له چاوى خوشه ويستى په ري خان گيان ناتروكين

بى ده ننگي يه ك بوو به شاعر

به فر وئی :

- تو نانویت و منیش نانووم

من دلدار یکم دوزمن دار

چاوی لیک نیم

ته ویلی به رزم دانه نیم

ئه ی تو بوچی ؟ !

حاجی وئی :

- من نیشکچی باره که تم . له ورزوه وه . نهو بی ی و تم

به فر دلی داوه به من . له وکاته وه شیعرم چرای

داگیرسای سهر ته ویلنه . هه تا نه مریم .

خوشه ویستیت له کاروانی

نهم دهروونه کوجه ره دا

پیشه نگیکه و له دوایده . . مهنزل . . مهنزل

ری ی سورتانی له گهله نه بریم .

شه و گومبکی سبی و مهنگه . حاجیش بالابه کی سووره

له ناو نه و دا دیت و نه چی . زامی دلی نه تروکینی .

نازاریکه و به چوار مه شقی دانیشووه . قه له میکه و .

له گیرفانی کوبه . . دایه . برته ی چراو لیدانی دلی وشه کان

لههك وهختا لهسر رانی كهوتنه سه ما
نهگه ر منم له فیراقیان كرهه له جهرگه وه دی
نهگه دلّه وه كوو جهرگه دهلی ی نهوا سووتا» (٦٦)
ههناسه ی به بیکی تازه بوو به هالوو
رزیبی و خوی نووسان به چاری په بجه ره وه . .
تو بوالی تم ههردوو دیوی له به کتری دابرنوه . .
لهودیو به فر هه ر نه باری و نه نیشته سه ر زه مینی
به خشنده دهست . لهم دیو قه لهم به زن و بالایی
خه مه کانی کورد نه پوی . به ناویا شور نه بیته وه . .
لهودیو نووسکه دووره که ی هه دیه ت سولتان
کر بوو

کر تر

کوژابه وه . .

به فر نه نووست . . لهم دیویش چاو . چاری حاجی براموژك
نهویش نه نووست

به فر لهودیو . . وشه لهم دیو

به به که وه نه بارین و . گشت نه ندای

لهشی سرودی نه م خاکه شیرینه بان

سڀي نه ڪرد !

نهوا ٿيستهش شهخنه ري به

دهر باچه به سني و ريوي به ڪ^(۷)

پيش ڪاروان ڪهوت

لهناو- ٿاوينهي سههوندا

سهري ٿهسپه ڪه حيله ڪان گهوره ترن

بالاي دلدار . . بلند ترن . .

سهلڪه ريشم و . . رهخت و . . قه لپوز

لهناو نه ودا . . زور جوان ترن

ته قهي سم و . . پر مه و . . ڪورژن

هوبه هوو . . هاواري خيلي براجمونڪ

دارستاني نهو دهنگانن . . ٿيڪ رڙاون

به فر نه باري . . ڪلوو به پوولهی وهريوي

سهر ردين و سجيل با بري ڪورگه لن

قارمايي مير ڪهوتوته دوری جي ٿي و جي سم

ريوي به سهر سليڪي ڪرد . .

ريوي ڪلڪي ترسي بزواند . .

لیرانه دا . . سنگی سه هون قلیشاره . .

گه رابه وه . .

کاروان رویش

تارمایی هات . . شریخه بیک . . دووان و سیان و . .

بوومه لهرزه ی قرمه ژن و . . همره سی دوور

تا ناسمانیش هه وری لوکه ی

خسته ناو کونه گوی به وه . .

برایوک . . نه گه بیسته جی

ماچ و موچی . . گول و به فره

گول و به فر . . تابلو به کیان له ناو سه ری

مندا نه خشان

ره شه با هات . . بردی و له سه ر

ته ویلی شاخ شه کانیوه . .

به فر تارای گرتوته وه

به فر ناوی به ری خانه

له ناو ناوینه ی سه هولدا . .

ره نگی سبی و . . ئه رخه وانی ی

هه لئه لهرزن . هه لئه لرزینان

سه‌مای سروودی ناو گه‌رووی کیوه‌کانه

به‌فر ته‌باری

برایمۆک .. پال‌که‌وتوه‌و ..

رووی له‌دونده

برایمۆک .. خه‌و ته‌ینی و ..

نه‌شنووستوه .

ته‌بجاره‌یان برایمۆک ته‌بی به‌من :

مندال بوومو به‌یانی‌یه‌ک چاوی سه‌رسامیم هه‌ل گلو‌فت

ته‌وا ریز .. ریز .. هیمن .. هیمن ..

ئاسمان شتیکی زور سبی رۆنه‌کاته‌هه‌وشه‌که‌مان ..

هاوارم کرد : «دایه .. وه‌ره شه‌کر باری» .

«ته‌وه به‌فره .. کورم .. به‌فره» ..

- دایه به‌فر؟ ! ته‌م میوانه تازیه‌به‌من یه‌که‌م جاره‌که ته‌بینم .

«دایه جوانه» ..

ته‌چوومه به‌ر په‌نجه‌ره‌که ، کلوم ته‌مارد ..

یه‌ک .. دوو .. سی .. ده .. پاتزه .. نه‌ئه‌ژمیران ،

خه‌یاله به‌جکۆلانه‌که‌م بالی نه‌گرت :

به فر فرمیسکی فریشته ی هوره کانه . وه کورو دایکم
 نهویش نه گری . فرمیسکی پهری و فریشته ته او ناین .
 به فر له و لوکه یهش نه چیت
 که هه للاجه که ی نه و روزه . .
 بو نیمه ی شی نه کرده وه . .
 خوا هه للاجینی گه و ره به
 خه یاله بچکولانه که م گه و ره نه بوو :
 دنیا پالتویه کی سبی زور نه سووری له بهردایه
 شهو سبی به . به فر قزی سندالایش وه ک باپیره
 سپی نه کات . گه رده که مان سپی به . هه مووشنی
 هه سبی به . .
 به لام کراسه که ی دایکم
 ناخ . . به ته نیا هه ره نه و ره شه !
 له گیزی ریشکه و پیشکه دا . . چاوه کاتم
 وه ک به ربینی چوله که ی بن گوئسوانه کان
 ماندوو نه بوون
 به فر خه وی لی نه خستم .

شەوینکی تر . . .

هۇ داىە خان . . بەفر چىرۆكىكى سىي ئاودامانە

بىكەرە بەر ئەم شەوانە . .

داىە خان گىيان . . گویت لى نى يە

وا ئەسپەكەى «برايتوك»

لە بەر مالى «پەرى خان» دا . . ئە جىلىنى . .

خرمە خرمى تەرزەى چاوى . . خاتوو پەرى

لاواندەنەوى گوى بانىژەو سەر سەربانە ؟ !

هۇ داىە خان . . داپىرە گىيان

كەلە پشكوى ناو ئاگردان

چاوى سوورىان تى پىروين

مىوزە رەشكە . . لەگەل رىى نەھاتا . . خوشە

دەست پى ناكەى . . ھەبوو . . نەبوو . .

دەست پى ناكەى . . ؟ !

تەماشاكە . . بەفر ھاتۆتە ژوورەدە . .

گوى راگريت . . بۇ بەيتى خويسى و ھەلەكوك

تەماشاكە . . وردىلەكان

گوى قووت . . گوى قووت

چون بوت هاتونونه سهر چونك
 دايه خان گيان . . دامه چله كني
 نه وه به پروون و نه ته قن
 هو دايه خان . . داپره گيان
 به فرو به پروو كه له بشكو
 نه بن . . چيرو كه كه ت
 زور زوو نه مري ! .

نه مجاره يان برايموك شاعيرنكي دوور ولاته
 زامه كان نه نوو سينه وه . رووي له تويه :
 سله يمانى كچي به فره . ده زگيراني وشى سهوزه
 نهى هونراوه كه له گه تته چاو ره شه كه م
 رووم تى نه كهى .
 رازه كانم له ناو چاوتا دانا گير سين
 روو وه رگيرى . . تاريك نه يم
 به فران باره و . . له م ده مه دا . . خوشه ويستيم
 سه هوله رى شوانى خه مته . .
 به فران باره و كو لوانه كه ت . .

ئەرخەوانىكى مىل بەكۆين

لەناو دلما گرتوئى بەوہ . .

ئەوا ھاتن

پۆلە كەوبارى ئەزمرت

بۆ دىدەنى شىئەرنكى من . . ئەوا ھاتن

ئەوا مېنىش سەو بەرىكم خستەرى ،

بۆ پىشوازى . . وا گەيشتن

ئەوا ھاتنە ژوروى ژورورەوہى

ناو سىگە شەقارە كەم .

ئەى پەرىخان

عەشقت بەفەرەو . . دلما كوستان

لە ھەركوئى بى . . لە ھەركوئى بى

نە تو ئەچىتەوہو ، نە دلما

لە كلوت جيا ئەيتەوہو !

۱۹۷۶ - ۱۹۷۹

پهراویزه کانا

- (۱) گنوه : بهرزی و نرمی و لاهالو د بهرزی شانده کانا .
- (۲) باریزه : باران بارین به باوه .
- (۳) برایمژک : بهینکی مبللی کوفی کورد بهواری و داستانیکی دلنداری پر له کارداسته ، برایمژگی هژارو پروته له ههز له بهری خانی کچی میر دهکاو عاشقی به گندی هین . که میر بهم دلنداری به ههزانی له شوینکی توفو کپهوه دا برایمژک دهر نه کلو ناهیلنی نو شموه دپرز بگانهوه . من له م بهیندا به تنیا کاره سانی دهر کردنه که برایمژک م گرتروه کردوسنه ههوننی فسیده که . بز نموهی خوینهر به چاکی هم بهرته بهسهر بگانهوه ، یا پروانه ونخه ی مظفر به بهرگی به که م ل ۳۶۹ - ۳۸۹ له چاپه کرابوه کانی کوفی زانیاری کورو ، گرداری ترسکارمان ، پشته کی و ساخکر دهنوه هینانوه سهر دپنروسی کوردی عینتی سرکریانی - به خدا ۱۹۷۵ .
- (۴) گولنی شوزانی : له کورتایی بهینی والاس و خهزان هدا ، خهزان دلوا ی نو گو له له لاس دهکات ، نو گو له ش به تنیا ههر له عومان چنگ ده کهوینت ، ناگری عشق سهر به لاس هه لده گری و له پروا به ههر دهرتی سهری و نشکه نه به یک نهینت نو گو له ی چنگ ده کهوی ، به لام بهر له وهی بگانهوه لای خهزان ، له دینگه له کهوینت داوی پیلانیکه موو له پیکری و زامدار نه نو شمیری . پروانه هه مان سهر چاوه ی پینشو ل ۳۳۴ - ۳۶۸ .
- (۵) سهر ده لی بهو مانگی کاتونن . . . بهو چلوی . . .) هم گفت و گوزبانه له دهق بهینه کهوه وهر گهراون . پروانه : هه مان سهر چاوه ی رابوردوو .
- (۶) (تنگهر سن له فیراقان کره م . . .) بهینه شهرینکی حاسی قادری کوفی به .
- (۷) دهر یاچه بهسنی و دپزی بهک : هم نابلز به په پوهندی به نای کرد نموه به کی کوفی کورد بهواری بهوه هه به . کانی له زستاندا گنوه کانا له به سن و کاروان له بهوی به سهرواندا پروات ، به که م جار دپزی بهک پینش خویان نهمه ن ، له بهر نموهی دپزی به که گونی سوو کترو زووتر ههست بهوه دهکات تنگهر سههزونی بهندانکه به فلبدشموه . نوسا نسه له مینوهو کاروان ناگادار دهکات .

نەخشی بەرگە کەر قەلە مەکتەبى بە کانی نارەورە
لە لایەن هونەر مەندى کورد (عەلى مەندە لاوى) يەوە کراون

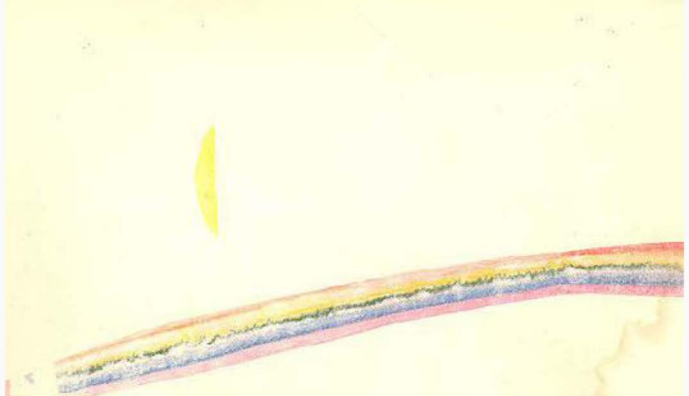
لە کتێبخانەى نیشانی بەغدادا
ژمارە (١٠٠٩) ی سالی ١٩٨٠ ی دراوہ تی

لە بلاز کراوہ کانی کتێبخانەى (الطبعه) يە لە کەرکوک

دانەى بە (٥٠٠) قلسە
لە چاپخانەى (الأديب) لە بەغدا لە چاپدراوہ

١٩٨٠

١٩٨٠/٨/٥/٤٠٠٠/٩

افشودتان جبليشان

شمر

شيركو بيكس

بغداد

١٩٨٠

